

Macho – aukščiausios rūšies patinas

Išvertus iš ispanų kalbos *macho* – vyriškasis pradas, vyras individas, kitaip tariant, patinas. Tačiau šiuolaikiniame žodyne šis žodis turi daug daugiau reikšmių: nuo „šimtaprocentinis vyras su visomis vyriškomis savybėmis“ iki „nenusikutęs, pusiau apsvaigęs, seksualiai agresyvus akiplėša“. Taip, senas ispaniškas žodis *macho* seniai tapo tarptautiniu labai populiarus vyriško įvaizdžio pavadinimu. Ir šiuo požiūriu abu apibūdinimai teisingi. Kiekvienas savaip.

Konstantinas Bogomolovas,
stiliaus ir įvaizdžio kūrėjas, mados analitikas

MACHO – KAUBOJUS

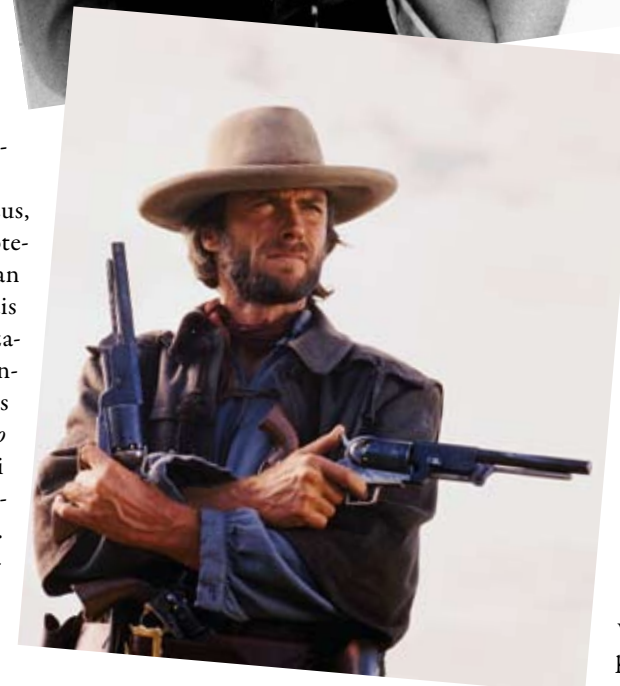
Manoma, kad *Macho* įvaizdis brutalaus kaubojaus pavidalu gimė Holivudo vesternuose ketvirtajame dešimtmetyje. Tačiau ir tolimoje praityje būta šio įvaizdžio prototipų. Prisiminkime, pavyzdžiui, XVII amžiaus muškietininką arba XIX amžiaus husarą: karingumas ir temperamentas, besaikis mėgavimasis gėrimais ir moterimis, stiprus seksualinis geismas ir šiurkštokeras romantizmas – visa tai kažkada buvo populiaru vyriškoje madoje. Beje, toks įvaizdis kiekvieną kartą tapdavo madingas didžiųjų karų išvakarėse ar jų metu. Galbūt tai ne šiaip sutapimas.

Ketvirtojo dešimtmečio Holivudo vesternai tiesiog atgaivino seniai užmirštą muškietininko ar husaro įvaizdį, suteikdami jam griežtumo ar net brutalumo. Ir pavadino jį *Macho*. Tuo metu minėtas įvaizdis atrodė visiškai naujas palyginti su klasikiniu herojumi – meilužiu iš melodramų.

Macho – kaubojus, nei labai gražus, nei elegantiškas, jis nedovanoja moterims gėlių ir nedaro žygdarbių vardan meilės, nes yra užimtas savo tikraisiais vyriškais reikalais. Jis griežtas ir mažakalbis, o bet kokį nesupratimą sprendžia kumščiais. Jo išvaizda – keistas nevalyvumo ir laukinio *pižoniškumo* derinys. Bendraudamas su moterimi tikrasis *Macho* apsieina su ilgo meilėnimosi ir nelaukia leidimo pabučiuoti. Pagrindinis jo bruožas – šiurkštus, beveik gyvuliškas seksualumas, kuriam negali atsispirti net ir nepriekaištinga ledi. O jeigu, praėjus 10 minučių nuo filmo pradžios, ji apdovanoja jį antau-

CLARKAS GABLE'AS IR
MARILYN MONROE FILME
„THE MISFITS“

siu, tai po 25 minučių pati puola jam į glėbį, palikdama savo jaunikį – aristokratą, džentelmeną.

Ar šis įvaizdis tapo madingas realiaame gyvenime? Atsakymas priklauso nuo to, ką laikome mada. Žinoma, atsegti iki bambos marškiniai, trijų dienų barzdelė ir meksikietiškas įdegis tuo metu dar nepasirodė Niujorko ir Paryžiaus gatvėse. Tačiau vesternų herojų elgesio modelis sukėlė pamėgdžiojimų bangą (ypač tarp gangsterių). Taigi ketvirtajame dešimtmetyje *Macho* įvaizdis peržengė vesterno žanro ribas ir įsitvirtino kaip pagrindinis Holivudo herojaus tipas, galutinai nuvertęs nuo pjedestalo melodramų herojų – meilužį.

„CLARK GABLE LOOK“

Pačiu ryškiausiu novatoriško miestietiško *Macho* įvaizdžio atstovu (o tiksliau – kūrėju) laikytinas Clarkas Gable'as. Jis pradėjo savo karjerą nuo antraeilių vaidmenų – grubių, šiurkščių gangsterių. Nors ir įkūnijo ekrane ne itin patrauklius personažus, jam vis dėlto pavyko užkariauti publikos simpatijas. Netgi nepaisant to, kad jo herojai dažnokai mušė moteris!

Per labai trumpą laiką C. Gable'as tapo pačia ryškiausia sudijos MGM žvaigžde. Tiesa, vaidindamas pagrindinius vaidmenis, jis šiek tiek sušvelnino savo stilių ir brutaliam *Macho* įvaizdžiui suteikė daugiau „civilizuotumo“: širdžių ėdikas su jžūliu žvilgsniu ir ciniška šypsena, o po tuo slepiasi jautri romantiko siela.

„Clark Gable Look“ įvaizdis kardinaliai paveikė Holivudo madą. Du dešimtmečius kinematografe viešpatavo griežto, vyriško herojaus tipažas, beveik neturėjęs alternatyvos. Situacija pradeda keistis tik po Antrojo pasaulinio karo. Senstantis Clarkas Gable'as vis dar jžūliai primerkia akis, grubiai bučiuoja

ekspertai

Pagrindinis *Macho* bruožas – šiurkštus, beveik gyvuliškas seksualumas, kuriam negali atsispirti net ir nepriekaištinga ledi.

herojus ir gauna nuo jų antausių. Tačiau pokario metų partnerės tinka jam į dukteris. Toks *Macho* įvaizdis, gautas įliejus pensininko „žavesio“, vis dar patinka jo balzakiško amžiaus gerbėjoms, o jaunajai kartai sukelia tik šypseną.

Vėliau iš nusilpusių Gable'o rankų kuriam laikui buvo perėmęs Marlonas Brando, suvaidinęs baikerį kultiniame 1954 metų filme „The Wild One“. Tačiau, griežtai kalbant, Brando įvaizdis jau buvo ne visiškai *Macho*. Taip, jo herojus šiurkštus, agresyvus ir seksualus. Tačiau jam nebūdingas nei pietietiškas temperamentas, nei įgimta laisvė, nei herojiškas romantiškumas. Be šių požymių – tu ne *Macho*, o paprasčiausiai „kietas vaikiną“ su odine striuke arba chuliganas iš priemiesčio.

MAČIZMAS PRIEŠ FEMINIZMĄ

1960 metais *Macho* įvaizdis visiškai išeina iš mados. Jį pakeičia subtilūs intelektualai, rafinuoti stileivos, bohemiški menininkai ir infantiliški „botanikai“ (išimtis tik baikeriai ir rokeriai, kopijuojantys odinę striukę ar brutalų Marlono Brando seksualumą). Žodis *macho* tampa keiksmažodžiu, senamadiškumo ir reakcionizmo simboliu. O feministės sukuria sąvoką *mačizmas*, reiškiančią šiurkštų vyrų elgesį visuomeniniame gyvenime ir šeimos santykiuose.

Macho palaiptai grįžta tik aštuntajame dešimtmetyje. Iš pradžių – kaip erotinės ir pornografinės produkcijos moterims bei gėjams personažas, apsirėngęs jūreivio, kaubojaus arba policininko kostiumais. Devintajame dešimtmetyje jis patenka į kino ir apskritai pramogų verslą, o taip nutinka Adriano Celentano, Lorenzo Lamas bei, aišku, Freddie Mercury pastangomis. Ir, pagaliau, *Macho* įvaizdis užima paskutinę tvirtovę – komercinę vyriškąją madą: gaučo stiliaus striukės ir kaubojiški batai, plačiai atsegti marškiniai ir tamsūs įdegis, trijų dienų barzda ir agresyvus seksualumas, tekila ir *latino* stiliaus muzikos hitai... Tūkstančiai naujai iškeptų *Macho* užkariauja miestų gatves visame pasaulyje. Tačiau svarbiausias šio įvaizdžio istorijos įvykis – dar priešakyje.

„DESPERADO“ STILIAUS MACHO

1995 metais ekrane pasirodo Roberto Rodriguezo filmas „Desperado“. Primityvus siužetas, banalus dialogai, neišdėmėtini specialieji efektai. Ir... neįtikėtinas pasisekimas! Paspilptis paprasta: charizmatiškas ir labai stilingas pa-

grindinio personažo, kurį vaidina Antonio Banderasas, įvaizdis. Jis ne šiaip prikėlė ketvirtą dešimtmečio klasiką – jis sukūrė šiuolaikinę *Macho* įvaizdžio versiją, grąžindamas tikrąją formą ir turinį, taip pat ir gerą vardą.

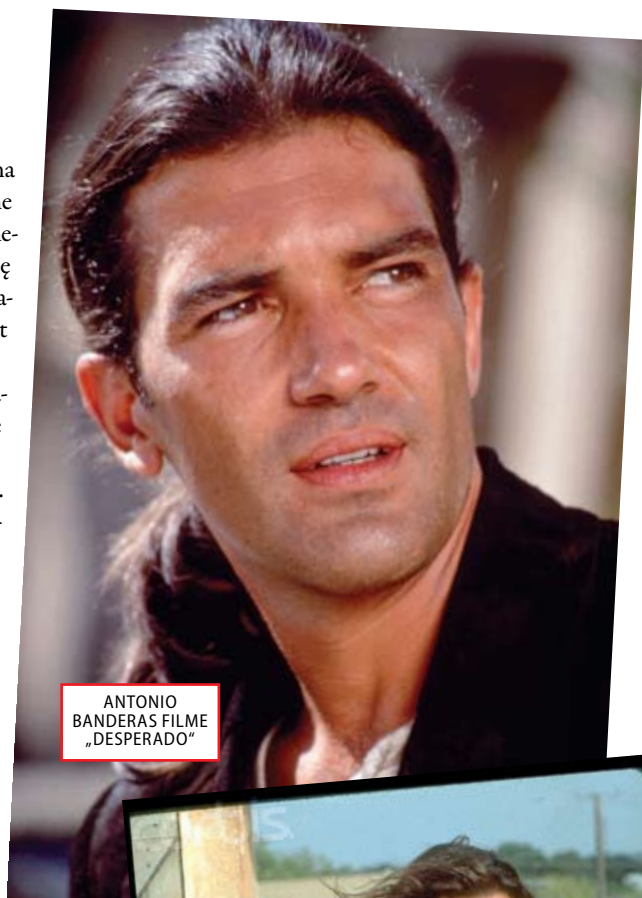
Jis griežtas ir šiurkštoka, tačiau ne įžūlus; seksualus, bet ne narciziškas; romantiškas, bet ne saldus; jis – *Macho* be *mačizmo*. Herojaus stilius nepriekaištingas: šiek tiek nevalyvas, su *latino* atspalviu, bet be meksikietiško maskarado. Neatsitiktinai Banderaso kostiumas (marškiniai be apykaklės, „nuskalbto“ spalvos, aptrinti juodi džinsai ir katalikų kryželis ant virvutės) iš karto tapo klasikiniu „Desperado“ stiliumi.

Naudodamas būtent šį įvaizdį savo karjerą pramogų versle pradėjo dar vienas dabartinis sekso simbolis – Enrique Iglesiasas. Savo pirmiesiems vaizdo klipams jis pasiskolino klasikinį *Macho* įvaizdį. Bet prie kelių dienų barzdelės, Banderaso stiliumi sukirtų marškinių ir žvilgsnio iš padilbų pridūrė mirtiną romantikos dozę... Laikui bėgant, romantiškumo vis daugėjo, ir Iglesiaso įvaizdis pasikeitė į „verkiantį“ *Macho*.

XXI amžiuje *Macho* vis dar yra pats seksualiausias vyriškas įvaizdis. Jis nedingsta iš ekranų ir muzikinių vaizdo klipų, iš madų žurnalų vyrų ir erotinių žurnalų moterims, nekaltant jau apie Lotynų Amerikos serialus! Jis vis dar madingas realiame gyvenime. Tačiau prieš taikydamas *Macho* įvaizdį sau, įdėmiai pasižiūrėk į veidrodį. Deja, norint jį susikurti ir įsisavinti, kostiumo nepakanka, mat svarbiausia yra prigimtis – meksikietiška, ispaniška, itališka, čigoniška arba nors kazachiška. Blondinui iš Skandinavijos šis įvaizdis tiesiog netinka.

Nereikia užmiršti, kad tikrasis *Macho* – koks jis bebūtų griežtas ar net „laukinis“ – tiesiog neįsivaizduojamas be romantikos. Juk būtent šis bruožas yra jo vidinės jėgos ženklas. Priešingu atveju tai bus pasitikintis savimi narcizas, panašus į Gastoną – žinomą Disnejaus filmo „Gražuolė ir Pabaisa“ personažą.

Vis dėlto norisi pabrėžti, kad jei pasitikėjimas savimi kyla iš apsimestinio seksualumo, jei demonstruojamas vyriškumas, kuris natūraliai „neišauga“ iš asmenybės, – tai aptartasis įvaizdis tėra apsimestinė poza, silpnumo, nepasitikėjimo savimi ir nepilnavertiškumo komplekso požymis. Bet tai jau psichoanalizės sritis, neturinti nieko bendra su mada. ■

ANTONIO BANDERAS FILME „DESPERADO“

